

Vragen gesteld door de leden der Kamer, met de daarop door de regering gegeven antwoorden

418

Vragen van het lid **Van Gerven** (SP) aan de Staatssecretaris van Volksgezondheid, Welzijn en Sport over *misleidende reclame van e-sigaretten* (ingezonden 16 augustus 2019).

Antwoord van Staatssecretaris **Blokhuis** (Volksgezondheid, Welzijn en Sport) (ontvangen 18 oktober 2019). Zie ook Aanhangsel Handelingen, vergaderjaar 2018–2019, nr. 3836.

Vraag 1

Wat is uw reactie op het nieuwsbericht «E-sigaretten puur natuur? Misleidende reclame maakt neutrale verpakking noodzakelijk»?¹

Antwoord 1

Ik heb het artikel gelezen en vindt het zorgelijk dat producten die schadelijk zijn op een dergelijke manier worden aangeprezen.

Vraag 2

Onderschrijft u de conclusies uit een Amerikaans onderzoek waaruit blijkt dat sigaretten als minder schadelijk worden beschouwd wanneer deze als «milieuvriendelijk» en «natuurlijk» worden geframed?²

Antwoord 2

Ik kan mij voorstellen dat deze positieve termen kunnen leiden tot een onterecht positief beeld van het product. Op grond van de Tabaksproductenrichtlijn mogen verpakkingen van tabaksproducten geen enkel element of kenmerk bevatten dat de suggestie wekt dat een bepaald tabaksproduct biologisch beter afbreekbaar is of andere milieuvoordelen heeft. De NWWA houdt hier toezicht op. Wanneer de neutrale verpakking van tabaksproducten en e-sigaretten in 2022 worden ingevoerd, is het helemaal niet meer toegestaan om termen op de verpakking te plaatsen.

¹ <https://www.tabaknee.nl/nieuws/item/1787-e-sigaretten-puur-natuur-misleidende-reclame-maakt-neutrale-verpakking-noodzakelijk-1787>

² <https://medicalxpress.com/news/2019-08-cigarettes-pro-environment.html>

Vraag 3

Wat vindt u in het licht van bovengenoemd Amerikaans onderzoek dat vapeshop Mr Joy – in Nederland een van de grote importeurs en verkopers van e-sigaretten – in zijn online-shop reclame maakt voor e-sigaretten, vloeistoffen en bijbehorende accessoires met plaatjes die een gezonde leefstijl suggereren, reclame die op grond van de Tabaks- en rookwarenwet is verboden?

Antwoord 3

De NVWA houdt toezicht op het reclameverbod, ook van online verkooppunten, en treedt op als overtredingen worden geconstateerd. Daarnaast werk ik aan een pakket van maatregelen dat de aantrekkelijkheid van dampwaren verder moet terugdringen. Zo zal het met de inwerkingtreding van het uitstalverbod ook verboden worden dampwaren in online verkooppunten af te beelden.

Vraag 4

Bent u bekend met de risico's van e-sigaretten, zoals deze in genoemd nieuwsbericht worden vermeld? Bent u het ermee eens dat de plaatjes die een gezonde leefstijl suggereren niet alleen verboden maar ook rondt misleidend zijn? Wat bent u van plan hiertegen te doen?³

Antwoord 4

Ik ben bekend met de risico's van e-sigaretten, het RIVM heeft hier in 2015 onderzoek naar gedaan. Uit dit onderzoek is gebleken dat de e-sigaret voor een individuele gebruiker minder ongezond is dan een reguliere sigaret, maar dat het gebruik van de e-sigaret wel degelijk schadelijke gevolgen kan hebben voor de gezondheid. In het plenaire debat over de maatregelen uit het preventieakkoord heb ik toegezegd opnieuw de schadelijkheid van de e-sigaret te laten onderzoeken. Ik heb het Trimbos gevraagd om een recente stand van zaken van de wetenschap te geven over onder meer de schadelijkheid van de elektronische sigaret. Dit onderzoek zal ik voor het einde van het jaar met uw Kamer delen. Daarnaast vindt er op dit moment ook onderzoek door het Trimbos en het RIVM plaats naar de berichtgeving vanuit de Verenigde Staten over een mogelijk verband tussen ernstige longklachten en het dampen van e-liquids. Klachten van de patiënten zijn zo ernstig dat ziekenhuisopname, en soms ook beademing nodig is. De onderzoeksinstituten van de Amerikaanse federale overheid onderzoeken momenteel e-liquids van patiënten met ernstige klachten. Het RIVM heeft contact met de Amerikaanse onderzoekers. De Nederlandse (long)artsen zijn alert op signalen van gevallen van ernstige gezondheidsklachten in Nederland en hebben enkele gevallen gemeld. De artsen onderzoeken momenteel het verband met e-liquids en vergelijken het klinisch beeld van de patiënten met die in de VS. Er is een netwerk ingericht dat momenteel signalen over ernstige gezondheidsklachten door e-sigaretten in Nederland verzamelt. Op deze manier kunnen signalen over klachten zoals die in de VS goed opgepikt worden. Indien er meer concrete informatie bekend is over de oorzaak van de klachten onder Amerikaanse patiënten over en of dit overeenkomt met de Nederlandse signalen zal ik uw Kamer hierover informeren. Reclame maken voor de e-sigaret is alleen binnen speciaalzaken toegestaan, en daarbuiten niet. De NVWA houdt hier toezicht op.

Vraag 5

Wat is uw mening over het onderzoek van het Trimbos-instituut waaruit blijkt dat in 2017 méér scholieren van 12 tot en met 16 jaar wel eens een elektronische sigaret of shisha pen hebben gebruikt (28%) dan een gewone sigaret (17%) en dat onder de 16-jarigen 36% al ervaring heeft met de e-sigaret?⁴

³ <https://www.tabaknee.nl/nieuws/item/1787-e-sigaretten-puur-natuur-misleidende-reclame-maakt-neutrale-verpakking-noodzakelijk-1787>

⁴ <https://www.trimbos.nl/kennis/cijfers/alcohol-drugs-roken-scholieren>

Antwoord 5

Ik vind het een zeer verontrustende ontwikkeling dat zoveel jongeren een e-sigaret of sisha-pen uitproberen. Dit is de reden waarom in het Nationaal Preventieakkoord is besloten een aantal maatregelen te treffen om het gebruik en de zichtbaarheid van de e-sigaret te verminderen, zoals onder andere de uitbreiding van het rookverbod met de e-sigaret, neutrale verpakkingen en het uitstalverbod. In het streven naar een rookvrije generatie is namelijk geen plek voor de e-sigaret.

Vraag 6 en 7

Wat vindt u van het feit dat de door TabakNee.nl onderzochte webshop die e-sigaretten verkoopt geen systeem heeft waarmee de leeftijd van de klant gecontroleerd kan worden terwijl dit wettelijk verplicht is? Wat bent u van plan hieraan te gaan doen?

Klopt het volgens u dat niet alleen Mr Joy, maar meerdere online-webshops van e-sigaretten niet checken of een koper 18 jaar of ouder is, zoals tijdens het onderzoek van TabakNee.nl is signaleerd? Zo ja, wat gaat u hiertegen ondernemen?

Antwoord 6 en 7

Het tabaks- en rook warenbesluit, Artikel 5.6, tweede lid stelt: «Een detaillist die een tabaksproduct of aanverwant product aanbiedt voor binnenlandse verkoop op afstand hanteert een leeftijdsverificatiesysteem dat op het tijdstip van de verkoop vaststelt dat de consument de leeftijd van 18 jaar heeft bereikt.» Veel websites maken gebruik van een leeftijdsvraag om op de website te komen. Het toezicht op de naleving van de leeftijdsverificatie is complex, omdat voor het constateren van een overtreding een testkoop uitgevoerd moet worden. De NVWA is op dit moment bezig met het ontwikkelen van een testkoopmethode met 17-jarigen. Ik zal uw Kamer hier voor het einde van het jaar over informeren.

Vraag 8

Bent u, gezien de toename in het gebruik van de e-sigaret onder jongeren en de wijze waarop de e-sigaret gepromoot wordt in aantrekkelijke verpakkingen, het eens met Stichting Rookpreventie Jeugd dat niet alleen voor gewone sigaretten, maar ook voor de e-sigaret een neutrale verpakking noodzakelijk is?

Antwoord 8

Ik ben het met Stichting Rookpreventie Jeugd eens dat ook voor e-sigaretten neutrale verpakkingen moeten worden ingevoerd. Daarom is in het preventieakkoord opgenomen dat in 2022 neutrale verpakkingen voor e-sigaretten worden ingevoerd.

Vraag 9

Vindt u in dit licht het standpunt uit het Nationaal Preventieakkoord om eventueel in 2022 plain packaging voor e-sigaretten in te voeren niet veel te laat, gezien de ervaringen in de VS waar onder scholieren een ware nicotine-epidemie is uitgebroken dankzij e-sigaret Juul?^{5 6}

Antwoord 9

In het Nationaal Preventieakkoord is besloten een pakket aan maatregelen te treffen om het gebruik en de zichtbaarheid van de e-sigaret te verminderen (zie ook mijn reactie op vraag 5). Ik zie op dit moment geen noodzaak om dit te vervroegen.

⁵ <https://www.tabaknee.nl/nieuws/item/1732-overheid-treedt-niet-op-tegen-illegale-nicotinebom-juul>

⁶ https://www.volkskrant.nl/nieuws-achtergrond/verboden-e-sigaret-juul-gewoon-te-koop-in-de-winkel~b0779652/?referer=https%3A%2F%2Fwww.tabaknee.nl%2Fnieuws%2Fitem%2F1732-overheid-treedt-niet-op-tegen-illegale-nicotinebom-juul&utm_campaign=shared_earned&utm_medium=social&utm_source=email

Vraag 10

Wat vindt u van de constatering van het Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu (RIVM) dat vrijwel alle e-sigaretten die Mr Joy en andere webshops verkopen lekkere, zoete smaakjes hebben die tieners kunnen verleiden om deze vorm van nicotine tot zich te nemen in het licht van de wettelijke bepalingen dat aan gewone sigaretten geen smaakstoffen mogen worden toegevoegd?⁷

Antwoord 10

Ik ben bekend met het onderzoek van het RIVM naar de aantrekkelijkheid van e-sigaretten. Daaruit blijkt dat smaakstoffen belangrijk zijn voor consumenten van de e-sigaret en dat de uitgebreide keuze aan smaken, met name de zoete en fruitige, bijdragen aan de aantrekkelijkheid van e-sigaretten voor jongeren. Op dit moment zijn de verschillende smaken e-liquids toegelaten, maar er is een mogelijkheid opgenomen in de Tabaksproductenrichtlijn om smaken voor de e-sigaret op nationaal niveau te verbieden. Alleen Hongarije heeft hiervan gebruik gemaakt. Zoals in het antwoord op vraag 4. is toegezegd komt het Trimbos voor het einde van dit jaar met stand van zaken van de wetenschap over e-sigaretten. De rol van de e-sigaret als mogelijk opstapproduct zal hier ook in worden meegenomen.

Vraag 11

Is het niet opvallend dat, anders dan bij tabak, de gezondheidswaarschuwingen op e-sigaretten beperkt blijven tot «Dit product bevat de zeer verslavende stof nicotine. Het gebruik ervan wordt afgeraden voor niet-rokers», terwijl uit onderzoek blijkt dat bijvoorbeeld de kans op een beroerte of hartinfarct fors toeneemt, 29% respectievelijk 25%, bij het gebruik van de e-sigaret? Bent u het met Stichting Rookpreventie Jeugd eens dat daarvoor gewaarschuwd moet worden op de verpakkingen van e-sigaretten? Zo nee, waarom niet?⁸

Antwoord 11

In de Europese Tabaksproductenrichtlijn is de bovengenoemde gezondheidswaarschuwing op dit moment de enige verplichte gezondheidswaarschuwing voor de e-sigaret. Op dit moment laat ook de Europese Commissie onderzoek uitvoeren naar de schadelijkheid van de e-sigaret. Dit onderzoek zal eind 2020 worden opgeleverd. Mochten de uitkomsten leiden tot uitbreiding van de maatregelen op het gebied van de e-sigaret, dan zal dit worden meegenomen in de evaluatie van de Tabaksproductenrichtlijn die in 2021 zal plaatsvinden.

Vraag 12

Op welke wijze denkt u in Nederland Amerikaanse toestanden rondom de e-sigaret te kunnen voorkomen, dit in het licht van de ernstige bedreiging voor de volksgezondheid die de e-sigaret kan opleveren en het feit dat uit onderzoek blijkt dat er aanwijzingen zijn dat de e-sigaret een stepping stone kan zijn naar het gebruik van gewone sigaretten?⁹

Antwoord 12

Zoals in het antwoord op vraag 5 is aangegeven nemen we verschillende maatregelen om het gebruik en de zichtbaarheid van de e-sigaret te verminderen. Daarnaast is er de afgelopen jaren al een aantal maatregelen genomen en zijn er strenge eisen vastgelegd in de Tabaksproductenrichtlijn. Eén daarvan is de toegestane nicotinegehalte in vloeistoffen voor de e-sigaret. De toegestane hoeveelheid ligt in de VS bijna drie keer zo hoog als in de Europese Unie. Daarnaast wordt er in de Verenigde Staten veel reclame gemaakt voor de e-sigaret richting jongeren, bijvoorbeeld via sociale media. Dit is in Nederland verboden in verband met ons strikte reclameverbod voor tabaksproducten en de e-sigaret.

⁷ <https://www.rivm.nl/nieuws/aantrekkelijkheid-e-sigaret-in-kaart-gebracht>

⁸ <https://www.abstractsonline.com/pp8/#!/4715/presentation/10365>. Electronic Cigarette Use is Associated With a Higher Risk of Stroke.

⁹ https://www.researchgate.net/publication/306017505_ls_vaping_a_gateway_to_smoking_A_review_of_the_longitudinal_studies